

Praha dne 19. října 2022
Č. j.: MZP/2022/610/1832
Sp. zn.: MZP/2019/610/51
Vaše č. j.: MZE-39056/2022-16211
Vyřizuje: Ing. Tomáš Staněk, CSc.
Tel.: 267 122 042
E-mail: Tomas.Stanek@mzp.cz

Vážený pan
Ing. Václav Lidický
ředitel odboru hospodářské úpravy a ochrany lesů
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17
110 00 Praha 1

Věc: Závazné stanovisko k zavádění nepůvodních druhů lesních dřevin

Ministerstvo životního prostředí, odbor adaptace krajiny na klimatickou změnu (dále jen „MŽP“), jako ústřední orgán státní správy ochrany přírody příslušný k vydávání závazného stanoviska k zavádění nepůvodních druhů lesních dřevin (dále jen „ND“) dle ustanovení § 23 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „lesní zákon“), vydává na základě žádosti Ministerstva zemědělství (dále jen „MZE“), odboru hospodářské úpravy a ochrany lesů, o vydání závazného stanoviska ústředního orgánu státní správy ochrany přírody z hlediska zavádění nepůvodních druhů lesních dřevin pro PLO 26 č.j. MZE-39056/2022-16211 ze dne 24. června 2022

Z Á V A Z N É   S T A N O V I S K O

k návrhu oblastního plánu rozvoje lesů pro přírodní lesní oblast č. 26 – **Předhoří Orlických hor** (dále jen „PLO 26“), kterým níže stanovuje podmínky zavádění nepůvodních druhů dřevin v této lesní oblasti.

1. Maximálně přípustný podíl nepůvodních druhů dřevin pro jednotlivé cílové hospodářské soubory (dále jen „CHS“) **mimo zvláště chráněná území a lokality soustavy Natura 2000** je dle následující tabulky stanoven takto:

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 1/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	
CHS	Por. typ (PT)															
01	smrkový	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 01 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen MD 2,98 %, AK 0,28 %, DG 0,16 %, VJ 0,05 %, DBC <0,01 %. K zastoupení ND je přihlédnuto.
	borový (smíš.)		-		-		-		-		-		-		-	
	dubový (smíš.)		-		-		-		-		-		-		-	
	bukový (smíš.)		-		-		-		-		-		-		-	
	DZP a holiny se sukces. dřev.		-		-		-		-		-		-		-	
19	smrkový nevhodný	-	-		-	-	-	5	10	7	15	-	-	-	-	V CHS 19 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 1,88 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. Pro DG, MD i JDO méně vhodné, zvýšené riziko vývrátů, proto omezené uplatnění. Uplatnění ORC především za hynoucí JS, JL.
	dubový		-		-		-		-		-		-		-	
	listnatý (JS, OL)		-		-		-		10		15		-		-	
	topolový		-		-		-		10		15		-		-	
	DZP a holiny se sukces. dřev.		-		-		-		10		15		-		-	

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 2/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka
Rámeček		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	Por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	
CHS	Por. typ (PT)															
21	smrkový nevhodný	10	15	3	5	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	V CHS 21 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 7,07 %, AK 0,87 %, BOC 0,48 %, DG 0,04 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. Uplatnění MD a DG je vzhledem k očekávanému vývoji klimatu rizikové. ** Pouze v případě hynutí BK
	borový (smíšený)		15		-		-		-		5		-			
	dubový		-		-		-		-		-		-			
	bukový		15**		5**		-		-		3**		-			
	listnatý ostatní (AK, BR, JS)		15		-		-		-		3		-			
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		-		-		-		3		-			
23	smrkový nevhodný	10	15	3	5	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	V CHS 23 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 7,19 %, VJ 0,54 %, DG 0,27 %, DBC 0,23 %, BOC 0,23 %, AK 0,18 %, JD 0,10 % a BKS 0,01 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. S postupem klimatické změny mohou být MD, DG ohroženy suchem.
	borový		15		-		-		-		5		-			
	dubový		-		-		-		-		-		-			
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		5		-		-		3		-			
25	smrkový (nevhodný)	8	12	3	5	1	5	-	-	3	5	1	3	-	-	V CHS 25 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 5,42 %, DG 0,71 %, DBC 0,53 %, JDO 0,26 %, AK 0,08 %, BOC 0,02 %, VJ 0,02 %, TPS 0,01 %, KS 0,004 %, SMP 0,01 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. MD, DG a JDO jsou ohroženy suchem, proto DG a JDO přednostně na vlhčí stanoviště; JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré. ** Pouze v případě hynutí BK
	borový		12		-		-		-		5		-			
	dubový		-		-		-		-		-		-			
	bukový		12**		5**		5**		-		5**		3**		-	
	listnatý		12		5		5		-		5		3		-	
	topolový		12		5		5		-		5		3		-	
	DZP a holiny se sukces. dřev.		12		5		5		-		5		3		-	

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 3/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turec.		KJ		Poznámka
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	
CHS	Por. typ (PT)															
27	smrkový	7	10	3	5	2	5	-	-	-	-	-	1	-	-	V CHS 27 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních dřevin zastoupen: MD 3,13 %, DG 0,44 %, VJ 0,34 %, JDO 0,17 % a DBC 0,698 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. Neuplatňovat JDO na úkor původní jedle bělokoré, pro níž jsou zde vhodné podmínky. ** Pouze v případě hynutí BK.
	borový		10		-		-		-		5		-			
	dubový (kvalitní)		-		-		-		-		-		-			
	bukový		10**		5**		5**		-		-		-			
	listnatý ostatní (BR, OS, OL)		10		5		5		-		-		-			
	DZP a holiny se sukces. dřev.		10		5		5		-		-		-			
29	olšový (jasanový)	-	-	-	-	-	-	3	5	3	5	-	-	-	-	V CHS 29 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: AK 0,55 %, DBC 0,55 %, MD 0,29 % a TPX 0,25 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. Uplatnění OCR za hynoucí JS zejména na 3U a 3L.
	topolový	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-			
31	V končícím OPRL není CHS 31 vytvořen. SLT 3C byl zařazen do CHS 21, SLT 4C do CHS 41. V souladu s přílohou č. 2 vyhl. č. 298/2018 Sb. jsou SLT 3C, 4C (Σ 121,28 ha) přeřazeny do CHS 41. Databáze ND uvádí CHS 31 rozlohou 11,40 ha. V CHS 31 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen pouze MD ve výši 6,06 %.															

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 4/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka	
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.		
CHS	Por. typ (PT)																
39	bez rozlišení (v OPRL neuveden)	-			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Vzhledem k charakteru biotopu (SLT 5T) se uplatnění ND nedoporučuje (v končícím OPRL uvedeno v CHS 59)	
41	smrkový (a SM 1. generace)	6	10	4	10	1	-	-	-	-	2	5	2	3	-	-	V CHS 41 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 2,69 %, DG 0,16 %, VJ 0,061 %, DBC 0,051 %, JDO 0,048 %, AK 0,039 %, SMP 0,019 %, TPX 0,006 %, BOC 0,001 %, KS 0,001; na býv. CHS 31 pouze MD 6,06 %. K zastoupení ND je přihlédnuto. JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré. ORC na živné řadě za hynoucí JS. ** Při hynutí BK přednostně substituovat dubem zimním; ND jen doplňkově.
	borový		10		-		-		-			5		-			
	dubový		0		0		-		-			0		0		-	
	bukový		10**		6**		-		-			5**		3**		-	
	DZP (BR) a holiny se sukces. dřev.		15		10		5		-			10		3		-	
43	smrkový (a SM 1. generace)	10	15	4	10	1	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	V CHS 43 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen MD 6,13 %, DG 0,26 %, VJ 0,21 % DBC 0,10 %, JDO 0,017 %, SMP 0,009 %, AK 0,003 %, BOC 0,002 % a KS 0,001 %. K zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. Uplatnění JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré. ** Přednostně uplatňovat DBZ, BK, ND pouze doplňkově
	borový		15		-		-		-			5		-			
	dubový		-		-		-		-			-		-		-	
	listnatý ostatní		15		10		-		-			3		-			
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		10		5		-			5		-			

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 5/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka	
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.		
CHS	Por. typ (PT)																
45	smrkový (a SM 1. generace)	8	15	3	8	1	-	-	-	2	5	2	3	-	-	V CHS 45 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 5,25 %, DG 0,29 %, DBC 0,13 %, JDO 0,10 %, VJ 0,07 %, KS 0,015 %, AK 0,009 %, BOC 0,008 %, SMP 0,005 %, TPX 0,003 %, JX 0,001 %. K současnému zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré. ** Při hynutí BK přednostně uplatnit DBZ, ND doplňkově.	
	borový		15		-		-				-		5				-
	dubový		-		-		-				-		-				-
	bukový		15		8**		-				-		5**				3**
	DZP (BR) a holiny se sukces. dřev.		15		10		5				-		10				5
47	smrkový (a SM 1. generace)	7	12	4	8	1	-	-	-	2	5	-	-	-	-	V CHS 47 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen MD 3,79 %, VJ 0,14 %, DBC 0,075 %, DG 0,068 %, JDO 0,015 %, BOC 0,009 % a KS <0,001 %. K současnému zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. V CHS 47 je kvůli klim. změně navrženo vyšší uplatnění DB (dubu letního). Prostor pro uplatnění jedle bělokoré, neuplatňovat ND na její úkor. Respektovat a začlenit i zbytky přežívajícího smrku.	
	borový		12		-		-				-		5				-
	dubový		-		-		-				-		-				-
	bukový		12		8		-				-		5				-
	DZP (BR) a holiny se sukces. dřev.		15		10		5				-		6				-

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 6/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka			
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.				
CHS	Por. typ (PT)																		
51	smrkový (a SM 1. generace)	5	10	5	10	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 51 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 1,81 %, DG 0,21 %, DBC 0,09 %, VJ 0,06 %, SMP 0,004 %, JDO 0,002 %. K zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto.			
	borový		10		-		-										-	-	-
	bukový		10		7		-										-	-	-
	listnatý (JS, LP)		10		10		5										-	-	-
	DZP a holiny se sukces. dřev.		10		10		5										-	-	-
<p>Uplatnění JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré.</p>																			
53	smrkový (a SM 1. generace)	7	12	4	10	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 53 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 3,84 %, VJ 0,17 %, DG 0,14 %, DBC 0,053 %, JDO 0,036 %, BKS 0,007 %, TPX 0,005 %, SMC 0,005 %, BOP 0,004 %, JDJ 0,003 %, AK 0,002 % a SMP 0,002 %. K zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. Zvýšeno zastoupení DBZ.			
	borový		12		-		-										-	-	
	bukový		12		7		-										-	-	-
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		10		5										-	-	-
<p>Uplatnění JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré.</p>																			

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 7/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	
CHS	Por. typ (PT)															
55	smrkový (a SM 1. generace)	7	15	5	10	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 55 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 3,72 %, JDO 0,28 %, DG 0,24 %, VJ 0,035 %, DBC 0,034 %, SMP 0,015 %, KS 0,004 %, AK <0,001 %. K zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. S ohledem na klim. změnu je mírně zvýšeno zastoupení DBZ. Uplatnění JDO pouze pokud to není na úkor jedle bělokoré.
	borový		15		-		-		-		-		-		-	
	bukový		15		10		-		-		-		-		-	
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		10		6		-		-		-		-	
57	smrkový (a SM 1. generace)	8	15	3	5	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 57 je mimo CHKO podle databáze ND z ND zastoupen: MD 3,71 %, VJ 0,21 %, JDO 0,13 %, DBC 0,11 %, DG 0,09 %, SMP 0,01 %. K zastoupení ND v rámci CHS je přihlédnuto. Zvýšeno zastoupení DB. V podmínkách vhodných pro jedli bělokorou omezit uplatnění JDO ev. DG.
	borový		15		-		-		-		-		-		-	
	bukový		15		5		-		-		-		-		-	
	DZP a holiny se sukces. dřev.		15		5		5		-		-		-		-	
59	smrkový	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	V CHS 59 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních Druhů zastoupen: MD 2,49 % a SMP 0,03 % Vzhledem k zamokření a příznivým podmínkám pro uplatnění původní jedle bělokoré v CHS 59 není navrženo uplatnění ND . S ohledem na klimatické změny je navýšeno zastoupení dubu letního.
	borový															
	dubový		-		-		-		-		-		-		-	
	DZP a holiny se sukces. Dřev.		-		-		-		-		-		-		-	

Limity uplatnění ND v rámci CHS a porostů pro PLO 26 Předhoří Orlických hor v %

část 8/8

Druh ND		MD*		DG*		JDO		TPS, TPX		ORC		Líska turecká		KJ		Poznámka
Rámec		CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	CHS	por.	
CHS	Por. typ (PT)															
75	V končícím OPRL není vytvořen, ani v Charakteristikách lesních typů nejsou uvedeny příslušné LT, které tento CHS tvoří. V databázi ND je však CHS 75 uveden rozlohou 0,58 ha.															V CHS 75 je mimo CHKO podle databáze ND z nepůvodních druhů zastoupen: MD 7,07 %. Uplatnění ND není navrženo.

*Pro území lesů, pro které se v případě zavádění douglasky tisolisté a modřínu opadavého nevydává závazné stanovisko orgánu státní správy ochrany přírody podle § 23 odst. 1 lesního zákona, jsou uvedena zastoupení těchto dřevin pouze doporučením zohledňujícím hlediska ochrany přírody.

Poznámka: Přípustný limit ND v rámci CHS nerozlišuje porostní typy, neboť ty se s obnovou mohou měnit a zpětná kontrola dodržení limitu ND na úrovni porostního typu je v rámci CHS obtížně proveditelná. Limit ND v rámci CHS vychází z limitů v rámci porostních typů, je obvykle nižší než v rámci porostu, neboť se nepředpokládá úplná obnova všech porostů v rámci CHS. Pokud má však ND aktuálně vyšší zastoupení, než je v daném CHS doporučeno, může být limit ND v rámci CHS vyšší než v rámci porostu.

Vysvětlivky zkratk: ND - nepůvodní druh, CHS - cílový hospodářský soubor, PT - porostní typ, por. – porost (limit ND v rámci porostu).

Zkratky dřevin: AK - trnovník akát, BK - buk lesní, BKS – borovice Banksova, BO - borovice lesní, BOC - borovice černá, BOP - borovice pokroucená, BOX - borovice ostatní, BR - břiza bělokorá, BRK - jeřáb břek, BRC - břiza karpatská, BRP - břiza pýřitá, DB - dub letní, DBB - dub bahenní, DBC - dub červený, DBZ - dub zimní, DG - douglaska tisolistá, HB - habr obecný, JD - jedle bělokorá, JDO - jedle obrovská, JDJ - jedle ojíňená, JDK - jedle kavkazská, JDV - jedle vznešená, JDX - jedle ostatní, JL - jilmy (bez rozlišení), JLH - jilm horský, JR - jeřáb ptačí, JS - jasan ztepilý, JSA - jasan americký, JV - javor mléč, JVJ - (javor) javorovec jasanolistý, JVX - javory ostatní, JX – jehličnany ostatní, KJ - kaštanovník jedlý, KL - javor klen, KR - keře, KS - Jírovec maďal, LMB - borovice limba, LP - lípy (bez rozlišení), LPV - lípa velkolistá, MD - modřín opadavý, MK – jeřáb muk, OL - olše lepkavá, OLS - olše šedá, OR - ořešák černý, OS - topol osika, PL - platany (bez rozlišení), SM - smrk ztepilý, SMC - smrk černý, SMO - smrk omorika, SMP - smrk pichlavý, SMS smrk sivý, SMX - smrky ostatní, TPS - topoly šlechtěné, TPX – ostatní topoly nešlechtěné TR- třešeň ptačí, TS - tis červený, VJ - borovice vejmutovka

S ohledem na přijetí zákona č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů (zejména části první, bodu 6. a části třetí bodu 1.), účinného od 1. ledna 2022, jsou uvedené maximální podíly stanovené pro zavádění douglasky tisolisté pouze doporučující.

2. Podíl ND uplatněný v obnově nesmí v rámci porostu tvořit více než třetinu podílu melioračních a zpevňujících dřevin (dále jen „MZD“) použitých v obnově a ND v rámci porostu či porostní skupiny nebudou vytvářet nesmíšené části větší než 0,05 ha. Souhrnné zastoupení uplatněných ND jak v rámci porostu, tak v rámci CHS přitom nesmí překročit limit zastoupení uvedený pro ND s nejvyšším podílem.
3. V přírodních biotopech vymapovaných Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (<http://webgis.nature.cz/mapomat/>), v porostech s přírodě blízkou druhovou skladbou a v biocentrech závazně vymezených územních systémů ekologické stability (dále jen „ÚSES“) je uplatnění ND odůvodnitelné pouze v případě masového hynutí některých původních obtížně nahraditelných dřevin.
4. ND (včetně MD a DG) by neměly být využívány v porostech nebo porostních skupinách (a v jejich blízkosti), které jsou obtížně přístupné, jako jsou morfologicky členitá území s roklemi, skalní a kamenité svahy apod., kde by nebylo možné v rámci výchovy porostů účinně zajistit zachování stanoveného maximálního podílu ND v případě samovolného zmlazení a šíření těchto druhů.
5. **V ZCHÚ kategorie národní park, chráněná krajinná oblast, národní přírodní rezervace a přírodní rezervace**, kde je zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“), zakázáno povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování nepůvodních druhů rostlin (§ 16 odst. 1 písm. c), § 26 odst. 1 písm. d), § 29 písm. e), § 34 odst. 1 písm. d) ZOPK), se přípustný podíl ND řídí výjimkou ze zákazů dle § 43 ZOPK, přičemž maximální podíl uplatnění ND dle bodu 1 závazného stanoviska nebude překročen a budou dodrženy podmínky dle bodu 2 až 4.
6. **V ZCHÚ kategorie národní přírodní památka a přírodní památka a lokalitách soustavy Natura 2000** je možné využívání ND za předpokladu, že nedojde k poškození daných území (§ 35 odst. 2, § 36 odst. 2, 45g ZOPK). Individuální posuzování dopadů využívání nepůvodních druhů dřevin na tato území provádí příslušný orgán ochrany přírody postupem dle § 4 odst. 4 a 5 ZOPK v rámci řízení o vydání souhlasu k LHP (LHO) dle § 4 odst. 3 ZOPK. Využívání ND v těchto územích je tak možné v souladu s LHP (LHO), ke kterým byl vydán souhlas OOP dle § 4 odst. 3 ZOPK. Odlišné využití ND se řídí limity dle ZOPK (§ 35 odst. 2, § 36 odst. 2, § 45c odst. 2 a postup dle § 45h a 45i ZOPK). Maximální podíl uplatnění nepůvodních dřevin dle bodu 1 závazného stanoviska nebude překročen a budou dodrženy podmínky dle bodu 2 až 4.

Odůvodnění:

Účelem závazného stanoviska je regulace rozšiřování ND tak, aby byla zajištěna ochrana původních druhů, stanovišť a přírodních rovnováhy, která může být rozšiřováním ND narušena. Při regulaci rozšiřování ND byly v souladu s ustanovením § 1 ZOPK zohledněny hospodářské potřeby a regionální a místní poměry.

Při vydání závazného stanoviska vycházelo MŽP z těchto zásad:

- limit maximálního podílu ND se uvádí jednak jako maximální přípustné zastoupení v rámci CHS, jednak jako maximální přípustné zastoupení v rámci porostu
- uplatnění ND má především substituovat výpadek významných hospodářských dřevin
- uplatnění ND není přípustné na úkor vitálních dřevin přirozené skladby
- do úhrnného limitu pro CHS jsou započítávány i dříve obnovené ND (tzn. za celé věkové rozpětí, nejen obnova v 1. věkovém stupni)
- zvláštní pozornost je třeba věnovat lesním přírodním stanovištím, kde dosažení či zachování jejich příznivého stavu vyplývá z požadavků směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a to mj. s ohledem na jejich zvýšenou ekologicko-stabilizační funkci, a dále prvkům územního systému ekologické stability s ohledem na jejich význam pro zachování přírodní rovnováhy krajiny
- ve zvláště chráněných území a lokalitách soustavy Natura 2000 je třeba postupovat individuálně s ohledem na cíle ochrany dotčených území a respektovat limity dle ZOPK.

Při vlastním odvození podílu ND vycházelo MŽP z těchto zásad:

- celkový podíl všech uplatněných ND je v součtu maximálně do 20 % porostní skladby, a to včetně modřínu a douglasky (viz úkol 2_4.6 Aktualizovaného Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu schváleného vládou v roce 2021). Přestože MŽP po nabytí účinnosti zákona č. 364/2021 Sb. již maximální přípustný podíl modřínu a douglasky závazným stanoviskem, až na konkrétní uvedené případy, nestanovuje (navrhované využití nepůvodního modřínu a douglasky v rámci schvalování LHP posuzuje v souladu s ust. § 27 odst. 1 lesního zákona orgán státní správy lesů), je ve vydaném závazném stanovisku doporučený maximální přípustný podíl těchto dřeviny přesto uveden. Je tím především zohledněna skutečnost, že modřín opadavý a douglaska tisolistá jsou z pohledu zajištění hospodářských zájmů vlastníků lesů aktuálně deklarovány jako prioritně využívané nepůvodní druhy dřevin (viz zmíněný úkol 2_4.6) a využití ostatních ND je tak s ohledem na tuto skutečnost stanoveno pouze komplementárně
- limity ND jsou navrhovány pro CHS, v odůvodněných případech pro porostní typy
- tvorba CHS a hospodářských souborů se přebírá z dosud platných OPRL
- pro obecnou prognózu předpokládaného vývoje dřevinné skladby se využívá rozloha lesních vegetačních stupňů uvedená v současných OPRL se zohledněním očekávané změny klimatu
- na základě rozboru je odvozena dřevinná skladba ovlivněná očekávanou změnou klimatu a posouzeno riziko hynutí hospodářsky významných druhů dřevin
- limit uplatnění ND vychází zejména z potřeby substituce původních dřevin ohrožených změnou klimatu, resp. multifaktoriálním hynutím a chřadnutím lesů. Přihlíží se však i k dalším okolnostem, např. k možnosti dorovnání ekonomického propadu a těžební nevyrovnanosti způsobené rychlým výpadkem produkce smrku, potřebě prostorové a věkové diverzifikace porostů vznikajících na rozsáhlých kalamitních holinách, k omezené možnosti uplatnění některých původních dřevin na kalamitních holinách apod.
- jako podklad pro odvození limitu ND byl vzat v potaz návrh maximálního zastoupení ND i přehled jejich současného zastoupení v cílové druhové skladbě pro PLO 26 podle CHS, navržený MZE, a tvořící přílohu žádosti o vydání tohoto závazného stanoviska.
- při stanovování maximálních hodnot ND pro jednotlivé CHS bylo oproti návrhu MZE dále rovněž přihlédnuto k 20letému období platnosti OPRL, požadavku na budoucí zastoupení ND jako dřevin přimíšených v lesních porostech, stanovenému poměru podílu ND a MZD, riziku hynutí ND v nižších polohách, a především vysoké substituční kapacitě původních dřevin.

- ve zvláště chráněných území a lokalitách soustavy Natura 2000 byla zohledněna potřeba postupovat individuálně s ohledem na cíle ochrany dotčených území a respektovat limity dle ZOPK.

Přírodní lesní oblast 26 Předhoří Orlických hor se rozkládá na území dvou krajů: Královéhradeckého (73 %) a Pardubického (27 %). Na severozápadě sousedí s PLO 23 Podkrkonoší, na severu má krátkou hranici s Polskem, na severovýchodě až východě hraničí s PLO 25 Orlické hory, na jihu s PLO 31 Českomoravské mezihorí a na východě s PLO 17 Polabí. Podle údajů končícího OPRL zaujímala PLO 26 celkovou katastrální rozlohu 90 250 ha, lesnatost činila 25 % s rozlohou pozemků určených k plnění funkcí lesů (PUPFL) 23 189 ha a porostní půdy 22 157 ha. Na I. generaci lesa na nelesní půdě připadalo ca 17,5 % rozlohy lesa. Podle LHP/LHO platných k 31. 12. 2020 byla rozloha porostní půdy 22 776 ha. Oproti LHP platným v době vzniku končícího OPRL vzrostla rozloha porostní půdy cca o 619 ha. Do přírodní oblasti Předhoří Orlických hor zasahuje CHKO Orlické hory rozlohou 1 473,97 ha katastrální rozlohy a překrývá tak 1,6 % PLO 26. Jehličnaté dřeviny podle LHP platných k 31. 12. 2020 zaujímaly v PLO 26 73,8 % porostní půdy. Na zásobách hroubí se však podílely 83,7 %. Holina zaujímala 1,0 %. Vzhledem k dynamice hynutí smrku v posledních letech rozloha i zásoba hroubí jehličnatých dřevin v průběhu platnosti LHP významně poklesla (podrobněji viz níže). Nepůvodní dřeviny mimo CHKO rostou na 1 167,17 ha se zastoupením 5,2 %. Databáze nepůvodních dřevin v PLO 26 udává 18 druhů.

Aktuální údaje o hynutí lesů (nahodilých těžbách) a jeho příčinách za poslední roky jsou převzaty ze Zpravodajů ochrany lesa vydávaných Lesní ochrannou službou VÚLHM (dále jen „LOS“). Jsou však uváděny pro území České republiky a v podrobnějším členění podle krajů a okresů, nikoliv podle přírodních lesních oblastí. Přírodní lesní oblast 26 Předhoří Orlických hor se rozkládá na území okresů (sestupně podle zaujaté katastrální rozlohy v PLO): Rychnov nad Kněžnou (59 %), Ústí nad Orlicí (27 %) a Náchod (14 %). Celkový objem nahodilých těžeb ve sledovaném období 2013 až 2020 činil v uvedených okresech 2 mil. m³ hroubí. Od roku 2013 narůstaly nahlášené nahodilé těžby až do roku 2019, kdy dosáhly 403,6 tis. m³, což je 7,5násobek jejich objemu v roce 2013. V roce 2020 a 2021 již celkový objem nahodilých těžeb mírně klesal (na 390,2 a 351,5 tis. m³). Uvedené údaje přitom prezentují pouze 60-70 % nahodilých těžeb zachycených hlášeními zaslanými LOS. Celkovou výši nahodilých těžeb rozhodujícím způsobem ovlivňují těžby v důsledku žíru podkorního hmyzu na smrku, které se na celkové výši nahodilých těžeb v hodnocených osmi letech podílely 48,1 %, následují nahodilé těžby způsobované větrem, sněhem a námrazou, na které připadá 37,3 %, a nahodilé těžby způsobované suchem s 13,4 % z celkové nahodilé těžby. Tyto skupiny faktorů jsou příčinou téměř 99 % nahodilých těžeb v území, na němž se rozkládá PLO Předhoří Orlických hor. Nahodilé těžby v důsledku působení podkorního hmyzu na borovici byly ve sledovaném období v porovnání se smrkem nízké, pouze 13,6 tis. m³, a většinou se významněji projeví až ve druhé půli sledovaného období. Je zřejmé, že borovici ohrozila poslední suchá perioda méně než smrk. Z dalších jehličnanů je podkorním hmyzem poškozována jedle (zejm. lýkožrouty *Pityokteines* sp.). Nahodilé těžby jedle v důsledku žíru lýkožroutů se v okresech, na nichž leží PLO 26, začínají projevovat po předchozích suchých letech až v roce 2016 v celkovém objemu 2 144 m³, kdy se zcela evidentně projevil negativní vliv opakujících se teplých a suchých let. Nahodilé těžby modřínu, který je v PLO 26 se 4,5 % třetí nejzastoupenější dřevinou, se v důsledku jeho napadení podkorním hmyzem (zejména lýkožroutem modřínovým *Ips cembrae*) projeví až v roce 2021 jako kumulativní důsledek předchozí suché a teplé periody, a to v objemu 483 m³. Víceletá suchá a teplá perioda tak může, zejména v nižších polohách PLO 26, vést i k hynutí modřínu. Na douglase se vyskytuje skotská sypavka působená houbou *Rhabdocline pseudotsugae*, švýcarská sypavka působená houbou *Phaeocryptopus gaeumannii*, popř. také zástupce rodu *Rhizosphaera*. Bylo registrováno významnější poškození douglasek působené zejména suchem a následné napadení výše zmiňovanými houbami. Důsledkem

napadení je defoliace, pokles přírůstu a chřadnutí stromů, které však obvykle nevede k jejich odumření. Z listnatých dřevin je chřadnutím a hynutím postižen zejména jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*). Primární příčinou chřadnutí jasanů je nekróza způsobovaná zavlečenou houbovou chorobou voskovičkou jasanovou (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) známou rovněž pod synonymem *Chalara fraxinea*. Jasany oslabené voskovičkou a suchem napadá ve zvýšené míře lýkohub jasanový (*Hylesinus varius*) a l. zrnitý (*Hylesinus crenatus*) a urychluje proces odumírání. Chřadnutí a hynutí jasanu je v Předhoří Orlických hor vykazováno v celém sledovaném období. K prudkému vzestupu nahodilé těžby jasanu však došlo po roce 2016, s kulminací v roce 2018 (na objemu 3 960 m³). Z uvedených důvodů je uplatňování jasanu jako substituční dřeviny rizikové.

Další vývoj stavu lesních porostů v oblasti bude nepochybně ovlivněn průběhem změny klimatu. Čermák, Mikita (2017) modelují předpokládaný vývoj klimatu v ČR na období do roku 2060. Na základě toho vymezují území s podmínkami pro pěstování smrku, buku a dubu. Jimi použitý model IPSL (Institut Pierre-Simon Laplace) vychází ze střední emisní varianty skleníkových plynů RCP 4.5, což je přechodný scénář, kdy imise nejsou striktně omezovány, ale je regulován jejich růst, a to jako nejpravděpodobnější varianta. Pro PLO 26 Předhoří Orlických hor modely uvádějí na období let 1991-2014 nárůst průměrné roční teploty o 0,68-1,0 °C oproti klimatickému normálu z let 1961-1990, doprovázený mírným nárůstem ročního srážkového úhrnu v intervalu 25 až 50 mm. Při použití výše uvedeného klimatického modelu a emisní varianty změny klimatu je pro období 2041-2060 předpokládán postupný nárůst průměrné roční teploty oproti klimatickému normálu o cca 2,0-2,5 °C doprovázený změnou ročního úhrnu srážek v rozmezí 0 až + 25 mm. To v souvislosti s vzestupem průměrné roční teploty a očekávanými změnami v charakteru a rozložení srážek nepříznivě změní vláhové poměry proti období do roku 2014. Pokud se naplní modelová prognóza, bude to znamenat významný posun lesních vegetačních stupňů k nižším polohám. Predikovaná změna průměrné roční teploty však není jediným hlediskem, které bylo bráno na zřetel v dalších analýzách vývoje dřevinné skladby. Dalším významným faktorem ovlivňujícím dopad klimatické změny na lesní dřeviny je vývoj srážek. Ten se obvykle vyjadřuje vývojem srážkového úhrnu (za rok, za vegetační sezónu apod.). I při nezměněných nebo mírně vyšších srážkových úhrnech je pro využití srážek vegetací významný jejich charakter a frekvence srážkových extrémů (periody sucha, přívalové deště). Vývoj těchto srážkových charakteristik je v souvislosti s klimatickou změnou převážně nepříznivý a je uvažován jako další zátěžový faktor. Poučením jsou zejména poznatky z poslední teplé a suché periody. Dostupnost srážek a jejich využitelnost vegetací nezhoršuje pouze klimatická změna. Odvodňovací systémy, cestní síť, transportní rýhy apod., které se v lesích běžně vyskytují, intenzivně odvodňují území zejména při jarním tání a přívalových srážkách. To jsou ztráty snižující využitelnost srážkových úhrnů. Lesní půdy jsou narušeny acidifikací a nutriční degradací, jako důsledku předchozí imisní zátěže, kyselých srážek a uplatňovaného hospodaření (zejména nadměrným zaměřením na produkci jehličnatého dřeva), která zhoršuje i fyzikální vlastnosti lesních půd. Tím se snižuje jejich infiltrační a retenční schopnost. Důsledkem je opět snížená využitelnost úhrnných srážek. Uvedené změny půdního prostředí mají za následek narušení mykorhizy, kořenového vlášení a posun kořenů k půdnímu povrchu. S tím je spojen zhoršený příjem vody a živin, přičemž takto je postihován především smrk.

Odchylna průměrných ročních teplot se pro Královéhradecký a Pardubický kraj, ve kterých se nachází PLO 26, se za období let 2003-2014, oproti klimatickému normálu let 1961 až 1994, pohybovala nad intervalem stanoveným modelem a činila +1,26 °C, resp. +1,04 °C. Za stejné období let 2003-2014 činila průměrná odchylna ročního úhrnu srážek v Královéhradeckém kraji oproti klimatickému normálu (1961-1990) -42,45 mm, tzn. hluboko pod intervalem udávaným modelem. V kraji Pardubickém činila tato odchylna -8,45 mm, a byla tak rovněž pod rozpětím udávaným modelem. V období posledních sedmi let (2015-2021) činily odchylky průměrné roční teploty vůči klimatickému normálu (1961-1990) v Královéhradeckém kraji +2,03 °C a v kraji

Pardubickém +1,87 °C. Modelová prognóza pro období 2041-2060 počítá přitom s nárůstem o 2,0 až 2,5 °C. Pokles úhrnných ročních srážek za poslední šestileté období oproti klimatickému normálu 1961-1990 činil Královéhradeckém kraji -116,43 mm a v Pardubickém kraji -65,71 mm, což je v případě obou krajů hluboko pod hranicí modelového intervalu pro období po roce 2041. Z uvedeného je možné získat představu na jaké důsledky klimatické změny je nutné se připravit. Přestože poslední suché a teplé roky mohou být pouze přechodnou suchou periodou, nelze vyloučit její častější opakování. Je proto nezbytné vzít si vážné poučení z důsledků, které tato suchá perioda na stav lesů měla. Je třeba mít na zřeteli, že následné vlhkově příznivější období nemají na stav lesních ekosystémů plně retrogradní účinek. Zcela jistě se do vývoje dřevinné skladby lesů promítnou také další faktory, nejen geomorfologie a ovlivnění půd vodou, ale také majoritní způsoby hospodaření, lesopolitické faktory, škody působené zvěří aj.

Na rizika vyplývající z popsané situace lze usuzovat ze současného zastoupení lesních dřevin podle LHP/LHO platných k 31. 12. 2020 (dále jen „podle platných LHP“) a jejich ekologických nároků. Niže jsou dřeviny uvedeny podle zastoupení v sestupném pořadí:

Smrk ztepilý podle platných LHP zaujímal v PLO 26 rozlohou 14 477 ha, tj. 63,56 % zaujaté porostní půdy a byl nejzastoupenější dřevinou. Na zásobách se podle platných LHP podílel 4 738,7 tis. m³, tj. 71,7 % při středním věku 60 let. Jeho hektarové zásoby jsou nadprůměrné. Smrk se vyskytuje v celém věkovém rozpětí. Největší rozlohy smrk zaujímal ve 3., 2. a 9. věkovém stupni (1 671, 1 522 a 1 324 ha). Tento stav výrazně zvyšuje rizika, která pro smrk plynou ze změny klimatu. Nejmenší rozlohy smrku v rámci předmýtných porostů jsou v 6. a 7. věkovém stupni (864 a 919 ha). Tyto porosty vznikaly v 50. až 60. letech minulého století, kdy se ve větší míře uplatňovalo podrovní hospodářství a přihlíželo se více k přirozeným dřevinným skladbám a nebyla tak přemnožená spárkatá zvěř.

Přirozené zastoupení smrku v PLO 26 Předhoří Orlických hor bylo podle končícího OPRL kolem 3 %. Zde je nutné zdůraznit, že rekonstrukce přirozených skladeb se přitom opírala o analýzy zachovalých starých porostů vzniklých v období předchozí chladné periody. Podle LHP platných v době zpracování OPRL (tj. kolem r. 2000), měl smrk v oblasti Předhoří Orlických hor zastoupení 68,66 % a zaujímal rozlohu 15 213 ha. Za uplynulých cca 20 let tak plocha zaujatá touto dřevinou poklesla o 736 ha. Děje se tak navzdory tomu, že se smrk stále intenzivně sází, kdy za posledních 20 let bylo obnoveno více než 2,6 tis. ha smrku. Rozloha porostní půdy zaujaté smrkem ke konci roku 2021 však bude v důsledku rozsáhlých nahodilých těžeb, které nastaly během doby platnosti LHP nižší, než udávají platné plány. Odhadovaná plocha smrku po odečtení plochy po nahodilých těžbách smrku v letech 2016-2021 je cca 11,4 tis. ha.

Vzhledem k předpokládanému vývoji změny klimatu a reálnému vývoji průměrných teplot a srážek v oblasti v posledních letech je přitom velice pravděpodobné pokračování hynutí smrku, a to mimo lokality stabilně ovlivněné vodou, event. mimo inverzní chladné polohy v údolích. Zachování, resp. uplatnění přiměřeného podílu smrku i v podmínkách probíhající klimatické změny je sice z hospodářského hlediska žádoucí, avšak v nižších polohách značně rizikové. Udržení alespoň minimálního podílu smrku v porostních směsích vyžaduje změnu způsobu hospodaření, druhové skladby a prostorové výstavby lesních porostů. Maximálně by se měl využívat smrk z přirozené obnovy (umělá obnova jen zcela výjimečně). Jeho zastoupení by však ani na vodou ovlivněných stanovištích nemělo překročit podíl, který by v případě chřadnutí či výpadku smrku vedl k destabilizaci porostu. Udržení minimálního (bezpečného) zastoupení smrku i v podmínkách mimo jeho ekologickou amplitudu je kromě ekonomických hledisek motivováno předběžnou opatrností pro případ nepředpokládaného klimatického zvratu. Významným faktorem, který i v suboptimálních podmínkách umožní relativně bezpečné uplatnění přiměřeného podílu smrku, je uplatnění takových způsobů hospodaření, které nenaruší porostní kontinuitu, umožní kontinuální přenos genetické informace a postupnou adaptaci na měnící se podmínky. Nasvědčují tomu některé poznatky z přežívání smrku během poslední

suché a teplé periody na objektech, kde se hospodaří nepasečně – výběrně (např. na Klokočné u Prahy, či v Oboře u Kaznějova). Za předpokladu naplnění prognózy podle klimatických modelů, v souběhu s dalšími výše uvedenými zátěžovými faktory, lze očekávat, že smrk v podstatné části současných porostů odumře, nebo bude vážně ohrožen, proto je vhodné zastoupení smrku podstatně snížit. Uvažujeme-li s udržitelným uplatněním smrku je třeba mít na zřeteli, že se téměř celá rozloha porostní půdy (99,5 %) rozkládá v polohách do 5. LVS (včetně), které se vlivem změny klimatu posunou teplotně na úroveň 1. až 2. LVS, tj. mimo ekologickou amplitudu smrku. Se smrkem tak lze mimo vodou ovlivněná stanoviště a specifické chladné údolní polohy uvažovat pouze jako s vtroušenou dřevinou (tj. se zastoupením + až 5 %, v průměru kolem 3 %). Pouze na vodou ovlivněných stanovištích v polohách 3. až 5. LVS, na které v PLO 26 připadá kolem 13 % rozlohy, lze uvažovat s podílem smrku vyšším (podle LVS 5-25 %, v průměru kolem 15 % při jednotlivém až hloučkovitém smíšení). Zastoupení smrku nad 20 % a vytváření souvislých skupin smrku je však rizikové i tam, protože zvyšuje riziko šíření kambiofágního hmyzu a při odumření smrku narušuje stabilitu porostních částí tvořených přežívajícími dřevinami. To platí zvláště při opožděné výchově v horizontálně zapojených porostech. Jak ukazuje zkušenost z probíhající kalamity, vítr následně prolamuje i skupiny modřínu, borovice, buku či jedle. Je nutné mít na zřeteli zvýšenou pravděpodobnost výskytu extrémních meteorologických jevů ohrožujících i dřeviny považované dosud za relativně stabilní. Za výše uvedených předpokladů by smrk v rámci PLO 26 mohl s přijatelným rizikem přežít na rozloze necelých 1 tis. ha, tj. kolem 4 % rozlohy porostní půdy, což je mírně nad jeho přirozeným zastoupením. Je tak zohledněna hospodářská potřeba s předpokládanou únosnou mírou rizika. **Potřeba postupné substituce smrku jinými dřevinami tak činí cca 10,4 tis. ha.**

Buk lesní je podle platných LHP v PLO 26 druhou nejzastoupenější dřevinou. Zaujímá 2 010 ha, tj. 8,82 % porostní půdy, a připadá na něj 417,6 tis. m³, tj. 5,3 % z celkové zásoby hroubí při středním věku 70 let. Za uplynulých 20 let vzrostlo přitom zastoupení buku o 3,2 % (o 758 ha) a jeho rozloha se více než zdvojnásobila. Přirozené zastoupení buku však bylo v Předhoří Orlických hor mnohem vyšší a činilo 53,6 %, tj. více než 6,5násobek jeho současného zastoupení. Buk je zastoupen v celém věkovém rozpětí. Zvýšené uplatnění buku v uplynulých 20 letech je patrné v 1. a 2. věkovém stupni (343 a 280 ha). Relativně velká rozloha (115 ha) připadá na buk také v 5. věkovém stupni a pak zejména ve starých porostech 11. až 14. věkového stupně (139; 167; 118 a 106 ha). Nejmenší rozlohu zaujímá buk v 7. věkovém stupni. Při předpokládaném oteplení o 2,0-2,5 °C se však po roce 2040 v Předhoří Orlických hor zhorší růstové podmínky pro buk v nižších polohách (do 4. LVS včetně), tj. na cca 70 % rozlohy porostní půdy. Nepředpokládá se však jeho plošné hynutí. Souběžně s tím se ve středních až vyšších polohách zlepší růstové podmínky pro uplatnění dubů (především dubu zimního), čímž se vytvoří předpoklady pro vznik smíšených porostů dubů s bukem, přičemž těžiště uplatnění buku se pravděpodobně posune do vyšších poloh, na stinné svahy a vlhčí stanoviště. Případný ústup buku ve prospěch dubů pravděpodobně nevyvolá potřebu plošné substituce.

Modřín zaujímá podle platných LHP v Předhoří Orlických hor 1 025 ha, tj. 4,50 % porostní půdy a je třetí nejzastoupenější dřevinou. Na zásobě hroubí se podílí 358,6 tis. m³, tj. 5,44 %, při středním věku 67 let. Je zastoupen v celém věkovém rozpětí a jeho hektarové zásoby hroubí jsou nadprůměrné. Největší plochy modřínu jsou ve 3. a 9. věkovém stupni (132 a 117 ha). Naopak v předmýtných porostech jsou nejmenší rozlohy zaujaté modřínem v porostech 1. a 4. věkového stupně (44 a 55 ha). Plocha modřínu se za posledních cca 20 let v PLO Předhoří Orlických hor zvýšila o 1 033 ha, což za uplynulých 20 let představuje navýšení o 0,28 procentního bodu (o 91 ha). Modřín je perspektivní nepůvodní přimíšenou substituční dřevinou. Vzhledem k převažujícímu charakteru Předhoří Orlických hor je změnou klimatu potenciálně ohrožen pouze v nejnižších polohách oblasti (tj. v současném 1. a 2. LVS, které zaujímají necelých 11 % rozlohy). Riziko pro modřín představují déle trvající periody sucha s kumulativními účinky. Nasvědčuje tomu vývoj nahodilých těžeb, které byly ve větším rozsahu

hlášeny až v roce 2021 zejména na okresech Ústí nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou. Uvedené riziko je nutné brát při uplatnění modřínu na zřetel.

Duby (vyjma dubu červeného, bez rozlišení) rostou dle platných LHP na 1 020 ha, tj. na 4,48 % rozlohy. Na celkové zásobě hroubí se podílejí 3,21 %, tj. 212,4 tis. m³ při středním věku 67 let. Jsou zastoupeny v celém věkovém rozpětí. Největší rozlohu zaujímají v porostech 8. a 2. věkového stupně (123 a 102 ha). Nízké rozlohy v rámci předmýtných porostů mají duby v 6. a 4. věkovém stupni (52 a 59 ha). Plocha zaujatá duby se za posledních cca 20 let zvýšila o 190 ha. V podmínkách PLO 26 jde o dřeviny s významným substitučním potenciálem, jejichž zastoupení se bude pravděpodobně výrazně zvyšovat.

Borovice (kromě borovice lesní zahrnují i 28,38 ha borovic nepůvodních, a to vejmutovku 25,53 ha, borovici černou 2,54 ha, banksovku 0,21 ha a borovici pokroucenou 0,10 ha). Podle platných LHP zaujímají borovice v Předhoří Orlických hor 812 ha, tj. 3,57 % porostní půdy. Na zásobě hroubí se podílejí 236,3 tis. m³, tj. 5,36 %, při středním věku 68 let. Jsou zastoupeny v celém věkovém rozpětí. Největší rozlohy borovic jsou v 8. a 12. věkovém stupni. Naopak malé rozlohy v rámci předmýtných porostů zaujímá v 6. a 5. věkovém stupni. Přirozené zastoupení borovice lesní podle končícího OPRL bylo v Předhoří Orlických hor pouze 0,2 %. Končící OPRL (2001-2020) vycházející z LHP platných v době jeho tvorby udává zastoupení borovic 4,02 % se zaujatou plochou 892 ha. Za uplynulých cca 20 let se plocha zaujaté borovicemi snížila o 80 ha.

Na poslední suchou periodu reagovaly borovice postupným nárůstem objemu nahodilých těžeb v důsledku žíru podkorního hmyzu, a to zejména koncem hodnoceného období. Nejvyšší nahodilé těžby borovice byly hlášeny z okresu Rychnov nad Kněžnou (za posledních 9 let celkem 11,3 tis. m³). Méně byl postižen okres Ústí nad Orlicí a nejméně Náchod. Z hlediska klimatické změny nepředstavuje borovice lesní v Předhoří Orlických hor významné riziko. V déle trvajících suchých periodách však nelze zejména v nižších polohách oblasti její odumírání vyloučit. Potřeba substituce borovice se nepředpokládá. Při použití borovice lesní jako substituční dřeviny je třeba ji uplatnit spíše jako jednotlivou až hloučkovitou příměs ve vertikálně strukturovaných porostech.

Břízy (bez rozlišení) podle platných LHP rostou na 2,57 % porostní půdy, tj. 586 ha, a připadá na ně 1,03 % porostních zásob hroubí, tj. 67,8 tis. m³ při středním věku 41 let. Jsou zastoupeny v celém věkovém rozpětí s největšími rozlohami ve 2. a 3. věkovém stupni (129 a 106 ha). V uplynulých cca 20 letech plocha zaujatá břízami vzrostla o 37 ha. Vzhledem k jejich široké ekologické amplitudě lze předpokládat, že se s klimatickou změnou dobře vyrovnají. Zvýšení jejich zastoupení je pravděpodobné a žádoucí zejména při obnově kalamitních holin, kde břízy plní významnou roli sukcesní, meliorační a dočasné substituční dřeviny.

Jasan ztepilý má v Předhoří Orlických hor zastoupení 2,38 %, čemuž odpovídá rozloha 541 ha. Na zásobách se podílí 1,51 %, tj. 100,1 tis. m³ hroubí, se středním věkem 61 let. Zastoupen je v celém věkovém rozpětí. V rámci předmýtných porostů zaujímá jasan malou rozlohu zejména v 1. a 4. věkovém stupni (19 a 38 ha), což může souviset s rozvojem jeho chřadnutí a hynutí. Přesto v posledních 20 letech vzrostla jasanem zaujatá plocha o 206 ha. Současné zastoupení jasanu je blízké zastoupení přirozenému (1,4 %). Nahodilé těžby v důsledku chřadnutí jasanu uváděné lesní ochrannou službou ve sledovaném období kolísají. Lze očekávat, že hynutí jasanu bude pokračovat a podlehne mu cca polovina jím zaujaté plochy. Potřeba substituce jasanu pravděpodobně dosáhne kolem 200 ha (kvalifikovaný odhad). Jasan patří k hospodářsky cenným dřevinám. Při jeho uplatnění je nutné preferovat jednotlivé až hloučkovité příměsí. V případě hynutí je substituovatelný původními dřevinami, např. dubem letním, olšemi, lípami, javory; z ND zejména ořešákem černým.

Javory (v databázi LHP bez rozlišení, j. klen, j. mléč, babyka a pravděpodobně i javorovec jasanolistý) jsou podle platných LHP v PLO 26 zastoupeny 2,27 % s 517 ha zaujaté porostní půdy. Na zásobách se javory podílejí 1,52 %, tj. 100,6 tis. m³ při středním věku 58 let.

V porostech tvoří jen menšinovou příměs. Končící OPRL pro PLO Předhoří Orlických hor uvádí javor klen rozlohou 248 ha, javor mléč 16 ha, babyku 2 ha a javorovec jasanolistý 0,07 ha, z čehož vyplývá, že se zastoupení javorů za posledních 20 let zvýšilo cca o 1 %. Současné zastoupení javoru se přitom blíží zastoupení přirozenému (2,5 %). Změnou klimatu javory ohroženy nejsou. S teplým a suchým počasím se velmi dobře vyrovnávají zejména babyka a javor mléč, které proto mají významný substituční potenciál. Klen je vhodnější do vlhčích a vyšších poloh. Limitujícím faktorem většího rozšíření javorů je degradovanost lesních půd a neúnosné škody na obnově působené zvěří. Určitým rizikem uplatnění javorů, zejména klenu, je zvyšující se výskyt houbových nekróz kůry související se stresovými faktory, zejména suchem.

Olše (dominantně olše lepkavá, okrajově i olše šedá; v databázi bez rozlišení) zaujímají 1,94 % rozlohy, tj. 441 ha porostní půdy. Na zásobách se podílejí 1,03 %, tj. 67,8 tis. m³ hroubí při středním věku 58 let. Rozloha olší vzrostla za uplynulých 20 let o 53 ha. Přirozené zastoupení olší podle končícího OPRL bylo 0,7 %. Olše jsou přirozeným výskytem vázány na vodou ovlivněná stanoviště. S postupující vysoušením klimatu bude uplatnění olší pravděpodobně klesat. Vzhledem ke značné plasticitě olší v mládí (zvláště olše šedé) je však možné jejich dočasné uplatnění jako přípravné a meliorační dřeviny. Riziko pro olše představuje hynutí způsobované houbovou chorobou *Phytophthora alni* šířící se zejména v okolí vodních toků.

Jedle bělokorá podle platných LHP zaujímala v Předhoří Orlických hor 1,87 % rozlohy, tj. 425 ha porostní půdy. Pripadá na ni 2,56 %, tj. 169,1 tis. m³ z celkové zásoby hroubí. Jejich střední věk je 79 let. Je zastoupena v celém věkovém rozpětí, největší plochu zaujímá v 9., 8., 10 a 1. věkovém stupni (60, 54, 52 a 49 ha). Naopak velmi malé rozlohy zaujaté jedlí jsou v předmýtních porostech ve 3. a 4. věkovém stupni (7 a 9 ha). Za uplynulých 20 let se rozloha porostní půdy zaujatá jedlí bělokorou nezměnila. Přirozený výskyt jedle bělokoré byl však v PLO 26 podstatně vyšší (přirozeně se vyskytovala na 20,8 % rozlohy porostní půdy, tj. na více než 11násobku její současné rozlohy). Jedle bělokorá uplynulou suchou periodu snášela lépe než smrk a některé další dřeviny, s prohlubujícím se suchem se však i na jedli počínaje rokem 2016 začal zvyšovat objem nahodilých těžeb v důsledku žíru podkorního hmyzu. S postupující změnou klimatu se mimo lokality ovlivněné vodou pravděpodobně zhorší podmínky pro jedli v nižších až středních polohách PLO 26. Rozhodující bude vývoj srážek, jejich rozložení a charakter. Vzhledem k nízkému zastoupení však nehrozí riziko plošného hynutí jedle. V nižších polohách bude pravděpodobně přirozeně nahrazována dubem, ve středních polohách bukem. Vzhledem k jejímu současnému hluboce podnormálnímu zastoupení je i tak prostor pro navýšení zastoupení jedle zejména v 5. LVS. Tam, kde jedle bělokorá přežívá, je třeba ji důsledně preferovat před nepůvodními dřevinami. Významným limitem uplatnění jedle jsou škody, které na ní působí spárkatá zvěř. Nedílnou součástí opatření k udržení jedle jako přirozené složky lesních ekosystémů je zvýšení podílu nepasečného, nebo alespoň podrostopního způsobu hospodaření, a redukce neúnosných stavů spárkaté zvěře.

Lípa (v databázi LHP bez rozlišení) je v oblasti Předhoří Orlických hor zastoupena 0,90 % a zaujímá 204,70 ha porostní půdy. Na celkové zásobě hroubí se podílí 0,76 % se zásobnou 50,5 tis. m³ hroubí, při středním věku 67 let. Lípa je zastoupena v celém věkovém rozpětí. Největší rozlohy zaujímá v 6., 7. a 5. věkovém stupni (47, 43, 26 ha). V rámci předmýtných porostů má nejmenší rozlohu v 1. až 3. věkovém stupni (2, 6 a 5 ha). Rozloha zaujatá lípami se za posledních 20 let zvýšila o ca 45 ha. Přirozené zastoupení lípy bylo přitom dvojnásobné oproti zastoupení současnému. Lípy mají charakter přimíšených dřevin. Jejich hospodářská atraktivita je nižší. Plní však významnou roli meliorační a výplňové dřeviny. V souvislosti s probíhající klimatickou změnou mají významný substituční potenciál.

Habr obecný roste v PLO 26 na 194,48 ha, tj. na 0,85 % porostní půdy. Celkovou zásobu hroubí má 36,5 tis. m³, při středním věku 85 let. V posledních 20 letech se plocha zaujatá habrem mírně snížila přibližně o 14 ha. Přirozené zastoupení habru bylo podle končícího OPRL mírně vyšší (1,1 %), než současné. Habr je cennou meliorační a výplňovou dřevinou se

substitučním potenciálem uplatnitelným zejména v nižších a středních polohách PLO 26. V porovnání s dubem či bukem je však produkčně méně hodnotný.

Douglaska tisolistá je substitučně nejvýznamnější, produkčně ceněnou nepůvodní dřevinou. Podle platných LHP roste na 58,69 ha porostní půdy se zastoupením 0,26 %. Na celkové zásobě hroubí se podílí 19,1 tis. m³ hroubí, tj. 0,29 %, při středním věku 52 let. Je zastoupena souvisle v celém věkovém rozpětí. Největší plochy douglasky jsou v 1., 5., 6. a 2. věkovém stupni (9,43; 7,20; 6,70 a 6,23 ha). Douglaska je perspektivní substituční dřevinou. Její uplatnění je motivováno především produkčně a nemělo by se dít na úkor vitální jedle bělokoré.

Na území PLO 26 jsou dále zastoupeny následující nepůvodní dřeviny se zastoupením vyšším než 0,01 %:

Dub červený má podle platných LHP zastoupení 0,13 % a zaujímá rozlohu necelých 28,83 ha; podle databáze ND má dub červený mimo CHKO zastoupení 0,13 % a roste na 29,36 ha; vyskytuje se na CHS: 01, 21, 23, 25, 27, 41, 43, 45, 47, 51, 53, 55 a 57; Perglem et al. (2016) je dub červený zařazen na seznam invazních druhů, s lesnickým uplatněním se proto nepočítá;

Borovice vejmutovka podle databáze ND roste v PLO 26 mimo CHKO na 25,53 ha, tj. 0,11 % porostní půdy; vyskytuje se na CHS: 01, 23 (0,54 %), 25, 27, 41, 43, 45, 47, 51, 55 a 57; nejvyššího zastoupení vejmutovka dosahuje v CHS 23; Perglem et al. (2016) je zařazená na seznam invazních druhů; s jejím dalším uplatněním se proto nepočítá;

Pokud bude současný trend vývoje klimatu pokračovat, **je velice pravděpodobné hynutí smrku v téměř celé PLO 26 Předhoří Orlických hor** s výjimkou vodou ovlivněných a stinných stanovišť středních až vyšších poloh. **Celková potřeba postupné substituce smrku jinými dřevinami je pravděpodobná na 10,4 tis. ha.** Na menší části této plochy lze očekávat i postupnou záměnu smrku jinými dřevinami v delším časovém horizontu během standardního hospodaření.

Hlavními substitučními dřevinami za ustupující smrk jsou **v nižších až středních polohách zejména duby** (na sušších stanovištích dub zimní dub, na vlhčích i dub letní spolu s jedlí), **ve středních polohách buk lesní a na vodou ovlivněných půdách a ve stinných polohách jedle bělokorá. Uplatnění ND je motivováno především produkčně.**

Na druhou stranu klimatická změna zhorší v oblasti Předhoří Orlických hor podmínky **pro buk v polohách do 4. LVS**, s výjimkou vlhkých půd a stinných poloh. Nepředpokládá se jeho plošné hynutí. Buk zde budou pravděpodobně postupně přirozeně nahrazovat především duby, zejména dub zimní. **Potřeba cílené plošné substituce buku jinou dřevinou se nepředpokládá.** Ve vhodných podmínkách 4. a zejména 5. LVS (tj. ca na třetině rozlohy) může být bukem částečně substituován hynoucí smrk.

Podobně jako pro buk **se změní i podmínky pro uplatnění jedle.** Jedle bělokorá bude zejména **na vodou ovlivněných půdách substituční dřevinou za ustupující smrk.** Významný substituční potenciál jedle bělokoré tkví nejen ve vysokém objemu její produkce, ale i v sortimentní zastupitelnosti smrku. **Potřeba plošné substituce za ustupující jedli v nižších až středních polohách se** vzhledem k jejímu nízkému zastoupení **nepředpokládá.** Podmínkou pro udržení alespoň současného zastoupení jedle je uplatnění jemnějších způsobů hospodaření a omezení škod působených zejména spárkatou zvěří.

Borovice lesní vzhledem k široké ekologické amplitudě představuje při adaptaci lesů na klimatickou změnu **částečnou sortimentní náhradu za hynoucí smrk uplatnitelnou i v nižších a středních polohách, kde se zhorší podmínky pro buk a jedli.** Substituční uplatnění za hynoucí smrk najde borovice lesní i na vodou střídavě ovlivněných půdách, spolu s jedlí, dubem či bukem. V PLO 26 jsou však pouze omezené zdroje reprodukčního materiálu borovice lesní. Zkušenosti z posledních let naznačují, že klimatickému stresu a atakům podkorního hmyzu lépe odolávají borovice s dostatečně vyvinutými korunami ve smíšených

vertikálně členitých porostech. To ovšem předpokládá změny jejího pěstování. Předností borovice je možnost jejího uplatnění přímo na kalamitních holinách. Není však žádoucí vytvářet větší nesmíšené borové skupiny. Pokud vzniknou, je vhodné je včas podsadit stinnou dřevinou (např. bukem, lípou) a po vytvoření dostatečně dlouhého čistého kmene uvolnit borovici v korunách.

Původními **dřevinami, u nichž pravděpodobně nehrozí hromadné hynutí** v důsledku klimatické změny, a je **možné jimi** (spolu s duby) **substituovat hynoucí druhy dřevin, jsou zejména lípa srdčitá, javory mléč a klen, třešeň ptačí, habr obecný a v nižších a vysýchavých polohách i jeřáb břek**. Vzhledem k postižení houbovými chorobami je omezeno **uplatnění jilmů a jasanu**. Pro zachování jejich genofondu a možnosti jejich postupné adaptace je vhodné s nimi pracovat alespoň **jako s vtroušenými dřevinami**.

Lípa srdčitá má nižší nároky na vláhu a živnost stanoviště než lípa široolistá. V oblasti Předhoří Orlických hor je uplatnitelná v celém výškovém rozpětí. Měla by tvořit příměs a zejména spodní krycí a meliorační etáž v porostech s převahou dřevin s kyselým opadem a hůře kryjících půdu (borovice, duby, modřín). Zároveň by v takových porostech tvořila „pojistku“ pro případ rozsáhlejšího hynutí dřevin horní těže.

Dřevinou vysoce tolerantní k vláhovým poměrům je **babyka a javor mléč**. Vyhovují jim sice živné půdy včetně půd bohatě saturovaných oksylovanou vodou, avšak velmi dobře se vyrovnávají i s přísuškou. V rámci klimatické změny mají značný potenciál na živných půdách. Uplatnění je však limitováno škodami, které na jejich obnově působí zvěř.

Javor klen se přirozeně vyskytuje od nížin až do hor, těžiště jeho rozšíření je však ve vyšších stinných polohách, v porovnání s mléčem má rovněž užší amplitudu vláhové tolerance. V rámci klimatické změny má podobné uplatnění jako jedle a buk. Jeho substituční uplatnění je omezeno zejména na živné půdy saturované prosakující vodou. Ohrožení zvěří je podobné jako u javoru mléče.

Třešeň ptačí tvoří přirozenou příměs na živných a humusem obohacených souborech lesních typů. Vzhledem k relativně rychlému růstu a ceněnému dřevu je vedle ekologických funkcí schopna poskytovat hodnotnou produkci. Uplatnění nachází především jako dřevina vtroušená nebo slabě přimíšená. Při vyšším zastoupení zaměřeném na produkci kvalitních sortimentů vyžaduje speciální pěstební postupy.

Habr obecný je s postupem klimatické změny široce uplatnitelnou substituční dřevinou. Produkčně zaostává za bukem, má však významný meliorační efekt.

Jasan ztepilý je na v Předhoří Orlických hor postihován hynutím houbovými patogeny (viz výše). **Substituce hynoucího jasanu je odhadnuta na 200 ha**. S jasanem je navzdory probíhajícímu hynutí třeba dále pracovat jako s vtroušenou dřevinou. Ve vhodných podmínkách se může podílet i na substituci smrku.

Jilmy jsou postiženy houbovými chorobami a podkorním hmyzem do té míry, že dochází k jejich masovému hynutí. V PLO 26 mají podle platných LHP zastoupení pouze 0,01 %. Je třeba usilovat o udržení alespoň minimálního zastoupení jilmů a tím vytvořit podmínky pro jejich postupnou adaptaci a uchování genofondu. Uplatnit je lze jako jednotlivě vtroušené dřeviny, aby se snížilo riziko jejich postižení grafiozou.

Tis červený je lesnický opomíjenou původní dřevinou. Jeho původní přirozený výskyt v oblasti dokládají toponyma. Vzhledem k absenci původních zdrojů reprodukčního materiálu tisů v PLO 26 se doporučuje využít zdroje osiva tisů (původních i vhodných alochtonních) z přilehlých PLO 18 až 25, popř. z přilehlé oblasti polských Sudet a Saska (Zatloukal et al. 2013). Při předpokládaném vývoji klimatu by v budoucnu našel tis uplatnění zejména na exponovaných, skeletovitých, živných a humusem obohacených SLT v polohách od 5. LVS výše. Je schopen tvořit spodní stromové patro ve smíšených porostech s vysokým obmýtím a dlouhou obnovou

dobou a v podrostně a výběrně obhospodařovaných lesích. Jeho produkční potenciál je dán mimořádnou kvalitou dřeva, není však praxí doceněný. Limitem jeho uplatnění jsou škody působené zvěří, holosečné hospodářství a omezení související s režimem jeho ochrany.

Zejména **při plošných rozpadech porostů mají široké uplatnění pionýrské dřeviny schopné rychle přikrýt lesní půdu.** Mezi pionýrskými dřevinami jsou i druhy s tržně uplatnitelnou produkcí. Patří k nim **především bříza a v příznivých vláhových poměrech i osika a olše.** Jejich přednost spočívá jednak v meliorační funkci, dále v krátké produkční době (zmírnění případné těžební nevyrovnanosti) a zejména ve vytváření vhodného prostředí pro obnovu klimaxových dřevin a ve vytvoření podmínek pro věkovou a prostorovou diferenciaci nově vznikajících porostů. Významnými přípravnými dřevinami s dočasným substitučním uplatněním jsou **jeřáb ptačí, vrba jíva**, popř. další vrby, které nejsou sice produkčně zajímavé, ale plní dočasně významnou krycí, výplňovou a meliorační funkci. Jsou rovněž „okusovými“ dřevinami, které zmírňují škody působené zvěří na cílových dřevinách.

Očekávaná celková potřeba substituce za hynoucí dřeviny v PLO 26 je cca 10,6 tis. ha.

Z hlediska růstových podmínek lze substituci dřevin hynoucích v důsledku postupující změny klimatu řešit převážně původními dřevinami (podrobněji viz výše). Uplatnění nepůvodních dřevin je v Předhoří Orlických hor motivováno produkčně (vyrovnání propadu objemu produkce a sortimentní náhrada zejména za hynoucí smrk). Pro zvýšení ekologické stability lesních ekosystémů má podstatně větší význam změna způsobu hospodaření, která zvýší nejen diverzitu stromového patra, ale i celkovou druhovou diverzitu ekosystému, podstatně však zvýší i diverzitu prostorovou a genetickou. Využití nepůvodních dřevin v případech, kdy mění se růstové podmínky omezují výrazně sortiment použitelných původních dřevin, lze očekávat převážně na specifických stanovištích nižších poloh.

Výše uvedené okolnosti, spolu s produkčními hledisky (sortimentní náhradou smrku a vyrovnáním produkčního propadu) ovlivňují poměr substitučního uplatnění původních a nepůvodních dřevin. **Rozsah uplatnění nepůvodních dřevin je kompromisem výše uvedených hledisek. Z hospodářského hlediska je třeba zmírnit propad objemu produkce v důsledku hynutí původních hospodářských dřevin a potřebu zajistit sortimentní náhradu za produkčně atraktivní smrk. Tuto substituční roli může z ND splnit zejména přiměřené uplatnění douglasky a modřínu opadavého, na které se v lesích mimo ZCHU a lokality Natura 2000 nevztahují limity uplatnění ND.** V CHS je proto **u douglasky a modřínu uveden pouze informativně doporučený limit jejich uplatnění, který je kompromisem výše uvedených hledisek. Jedle obrovská** vedle vysokého objemu méně kvalitního dřeva **nepřináší ve srovnání s původní jedlí bělokorou benefity**, které by opodstatňovaly její uplatňování na úkor původní jedle. Proto je její **zavádění přijatelné pouze tam, kde se tak neděje na úkor jedle bělokoré.** Uplatnění ostatních ND má pouze doplňující roli. **Z listnatých ND** jsou jako substituční dřeviny **uplatnitelné šlechtěné topoly**, pokud se nejedná o invazní druhy či klony topolů kanadských a balzámových. Nejen hynoucí jasan může substituovat **ořešák černý** poskytující kvalitní dřevo, popř. v poloprovozním ověření **líška turecká**, která v oblasti jejího přirozeného výskytu vytváří přirozené porosty s bukem východním, minimálně trpí chorobami a má relativně kvalitní tvrdé dřevo. **Ze zavádění jsou vyloučeny ND uvedené** Perglem et al. (2016) **na seznamu invazních druhů.** Jsou to zejména: javor jasanolistý, pajasan žláznatý, jasan pensylvánský, borovice černá, borovice vejmutovka, topol kanadský, topol balzámový, střemcha pozdní, dub červený, trnovník akát, ořešák královský a jírovec maďal.

Celková substituční potřeba nepůvodních dřevin za hynoucí druhy původních dřevin činí v PLO 26 cca 1,7 tis. ha.

Při uplatnění nepůvodních dřevin je nezbytné současně dbát (primárně) o zachování původních dřevin druhové skladby. Důvodem je především zachování a posílení genofondu původních dřevin,

zejména těch, jejichž podíl byl v minulosti hospodařením významně snížen a které mají v lesích důležité ekostabilizační funkce. Povinnost zachování původních dřevin vyplývá rovněž z ustanovení Helsinské ministerské konference o ochraně lesů v Evropě (1993), kde se v rezoluci H-1 „Obecné zásady trvale udržitelného hospodaření v lesích Evropy“ uvádí: „Kdykoli jsou jako náhrada za původní ekosystémy použity introdukované dřeviny, měly by být současně podniknuty příslušné akce k zachování původní flory a fauny“. Obdobně je nutné přistupovat k uplatnění ND také s ohledem na závazky vyplývající ze Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, podle níž je nezbytné řídit využívání (vysazování) nepůvodních druhů tak, aby nedošlo k poškození přírodních stanovišť a původních volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Z uvedených důvodů je při uplatnění ND zároveň třeba dbát o zachování dřevin původních a jejich využití vždy preferovat. Toho je při obnově lesa dosahováno mj. uplatněním dostatečného podílu MZD. Vzhledem k tomu, že součástí výčtu MZD jsou však také ND (příloha č. 2 vyhl. č. 298/2018 Sb.), vyznačující se zpravidla rychlým růstem a hospodářskou atraktivitou pro vlastníky lesů, je nezbytné zajistit, aby při naplňování minimálního podílu MZD byl vedle ND uplatněn i dostatečný podíl MZD tvořený dřevinami původními. Z tohoto důvodu je nutné dodržet zásadu, že podíl ND uplatněných při obnově porostu může tvořit nejvýše třetinu z použitých MZD. Důvodem pro plošné omezení nesmíšených částí porostů či porostních skupin tvořených ND na maximální výměru 0,05 ha je snaha eliminovat negativní dopady pěstování těchto dřevin na biodiverzitu lesních ekosystémů při současném plnění úkolu 2_4.11 Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu schváleného vládou v roce 2021.

Přírodní biotopy vymapované AOPK ČR mají zpravidla přírodě blízkou druhovou skladbu, která vytváří specifické podmínky pro ostatní na les vázané organizmy. Uplatnění významného podílu ND v takových podmínkách představuje riziko nežádoucích změn těchto biotopů. Ve vztahu k biotopům, které jsou přírodními stanovišti v zájmu Evropských společenství (§ 3 odst. o) ZOPK) je potřeba zachovat, v souladu s výše uvedeným požadavkem Směrnice 92/43/EHS, přírodě blízkou druhovou skladbu přispívající k udržení nebo obnově příznivého stavu stanoviště z hlediska ochrany na území České republiky. Z tohoto důvodu je v těchto biotopech a přírodních stanovištích, v porostech s přírodě blízkou skladbou a v biocentrech závazně vymezených ÚSES uplatnění ND omezeno zejména na případy, kdy v důsledku probíhající změny klimatu (nebo působením jiných faktorů) dochází k hynutí původních významně zastoupených dřevin, které nelze odpovídajícím způsobem nahradit jinými původními dřevinami. Důsledně by přitom měla být zvažována substituce především domácími druhy a při využití ND zohledněna rizika nepříznivých dopadů na stanoviště.

Po vyhodnocení všech výše uvedených skutečností stanovilo MŽP podíl ND tak, jak je uvedeno ve výrokové části.

Ing. Linda Stuchlíková
ředitelka odboru adaptace na změnu
klimatu
podepsáno elektronicky